

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน วนพุทธรอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสร้างโปรแกรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ประกอบด้วย เส้นทาง กิจกรรมและกระบวนการ
2. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ณ วนพุทธรอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. เพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน สำหรับวนพุทธรอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี

จากการทดลอง (R&D) โปรแกรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ณ วนพุทธรอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 34 คน และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานสำหรับวนพุทธรอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อได้ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาสรุป วิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาอภิปรายผลดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการสร้างโปรแกรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ประกอบด้วย เส้นทาง กิจกรรมและกระบวนการ

โดยแบ่งเส้นทาง กิจกรรมและกระบวนการ เป็น 2 ประเภท คือ สำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานมือใหม่ และนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน

สำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานมือใหม่

เส้นทางจักรยานในพื้นที่วนพุทธรอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ โดยมีเส้นทาง Single track, Double track และทางลาดยาง ซึ่งเริ่มต้นที่ชมรมจักรยานเขาอีโต้ ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวภายในวนพุทธรอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ ได้แก่ น้ำตกเขาอีโต้ วัดถ้ำเขาอีโต้ อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์ ที่ทำการวนพุทธรอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ หน่วยจัดการต้นน้ำเขาอีโต้ จุดชมวิวดาหินซ้อน เนินพิศวง และสิ้นสุด

ที่ชมรมจักรยานเขาอีโต้ โดยรวมสถานีทั้งหมด 10 สถานี รวมระยะทาง 12.9 กิโลเมตร ใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 1 ชั่วโมง 56 นาที

ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยังเชิงนิเวศด้วยจักรยานมือใหม่ พบว่า ในรอบที่ 3 รวมผลความพึงพอใจทั้งหมด 7 ด้าน โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวยังมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53

ด้านความรู้เชิงนิเวศ พบว่า คะแนนหลังการทดลองมีการพัฒนาจากก่อนการทดลอง ร้อยละ 0.76 และด้านความรู้ด้านสุขภาพ พบว่า คะแนนหลังการทดลองมีการพัฒนาจากก่อนการทดลอง ร้อยละ 0.81

ด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมของการเผาผลาญพลังงาน (kcal) ทั้งหมดตลอดเส้นทางเท่ากับ 1543 กิโลแคลอรี ใช้เวลาทั้งหมดรวมการทำกิจกรรม 1 ชั่วโมง 56 นาที

สำหรับนักท่องเที่ยวยังเชิงนิเวศด้วยจักรยาน

ใช้เส้นทางจักรยานในพื้นที่วนพุทธอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ โดยมีเส้นทาง Single track, Double track และทางลาดยาง ซึ่งเริ่มต้นที่ชมรมจักรยานเขาอีโต้ ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวภายในวนพุทธอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ ได้แก่ น้ำตกเขาอีโต้ วัดถ้ำเขาอีโต้ อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์ ที่ทำการวนพุทธอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ หน่วยจัดการต้นน้ำเขาอีโต้ จุดชมวิวดาหินซ้อน น้ำตกไผ่ข้าวหลาม เนินพิศวง และน้ำตกไทรทอง สิ้นสุดที่ชมรมจักรยานเขาอีโต้ รวมระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยเพิ่มเส้นทาง Single track นอกเหนือจากกลุ่มนักท่องเที่ยวยังเชิงนิเวศด้วยจักรยานมือใหม่ บริเวณน้ำตกไผ่ข้าวหลาม ประมาณ 2 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเส้นทางที่เป็นพื้นที่ขึ้นลงชัน (ระดับสามศร) โดยรวมสถานีทั้งหมด 11 สถานี ใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 2 ชั่วโมง 08 นาที

ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยังเชิงนิเวศด้วยจักรยาน พบว่า ในรอบที่ 3 รวมผลความพึงพอใจทั้งหมด 7 ด้าน โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวยังมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58

ด้านความรู้เชิงนิเวศ พบว่า คะแนนหลังการทดลองมีการพัฒนาจากก่อนการทดลอง ร้อยละ 1.00 และด้านความรู้ด้านสุขภาพ พบว่า คะแนนหลังการทดลองมีการพัฒนาจากก่อนการทดลอง ร้อยละ 0.96

ด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมของการเผาผลาญพลังงาน (kcal) ทั้งหมดตลอดเส้นทางเท่ากับ 1429 กิโลแคลอรี ใช้เวลาทั้งหมดรวมการทำกิจกรรม 2 ชั่วโมง 8 นาที

ผลจากโปรแกรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน วนพุทท อุทยานน้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1. ด้านพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ด้วยสภาพพื้นที่ของบริเวณโดยรอบวนพุททอุทยาน ฯ มีเส้นทางอยู่ 2 รูปแบบ คือ เส้นทางลาดยางและเส้นทางวิบาก (Single track) ซึ่งในเส้นทางจะมีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติต่าง ๆ และหน่วยงานของทางราชการคือที่ทำการป่าไม้ เรือนเพาะชำ และหน่วยจัดการต้นน้ำ จึงเหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน

แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศในพื้นที่ ปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการแต่เป็นที่น่าสนใจคือพื้นที่เขาอีโต้ มีแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศที่หลากหลาย และมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศอย่างสม่ำเสมอ

2. ด้านการจัดการในพื้นที่ปัจจุบันวนพุททอุทยานน้ำตกเขาอีโต้อยู่ในความดูแลของสำนักงานป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาอีโต้ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบทุกเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ในพื้นที่

3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานเป็นกิจกรรมที่ทางชมรมจักรยานจัดทำขึ้นร่วมกับจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความถูกต้องและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ การทำกิจกรรมทุกครั้งจึงต้องได้รับความยินยอมและเห็นชอบจากการพิจารณาของเจ้าหน้าที่จากวนพุททอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ ซึ่งก่อเกิดความช่วยเหลือและส่งเสริมการทำกิจกรรมจากทางหน่วยงาน

กิจกรรมหลักที่ใช้พื้นที่เขาอีโต้ คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานซึ่งมีผู้มาปั่นอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในพื้นที่เขาอีโต้ส่วนใหญ่จะถูกดำเนินการโดยชมรมจักรยานเขาอีโต้ร่วมกับจังหวัดปราจีนบุรี และวนพุททอุทยานน้ำตกเขาอีโต้จะเป็นผู้ให้การสนับสนุน และให้คำปรึกษาด้านพื้นที่ ชมรมจักรยานเขาอีโต้จะมีบุคลากรที่มีความชำนาญในการปั่นจักรยานในทางป่าหรือเส้นทางภูเขา ซึ่งจะมีกระบวนการในการให้บริการตั้งแต่ ให้คำปรึกษาด้านเทคนิคการปั่นจักรยานเบื้องต้น บริการเช่าจักรยาน ผู้นำเส้นทางบริการซ่อมจักรยาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนใหญ่จะเห็นว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องไกลตัว เนื่องมาจากการไม่ได้ประโยชน์จากการมาของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานมือใหม่หรือการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน ผลเนื่องมาจากเมื่อการจัดกิจกรรมเกี่ยวข้องกับจักรยานเกิดขึ้น ผู้จัดกิจกรรมไม่ได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนเท่าที่ควร จะจัดเฉพาะกิจกรรมจักรยานซึ่งแนวความคิดในอนาคตคือเมื่อมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวข้องกับจักรยาน ควรที่จะนำสินค้า

จากชุมชน (OTOP) ของชุมชนในท้องถิ่นมาจัดจำหน่าย แก่ผู้มาทำกิจกรรมด้วย ซึ่งเป็นการสร้างรายได้แก่ชุมชนในท้องถิ่น

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ที่เกิดขึ้นก็คือ ร้านค้า ร้านอาหารบริเวณอ่างเก็บน้ำและน้ำตกเขาอีโต้ จะมีเส้นทางจักรยานให้นักท่องเที่ยวได้ไปสัมผัสกับความเป็นอยู่ของร้านค้า และอุดหนุนรายได้แก่ร้านค้า เส้นทางจักรยานที่จัดทำขึ้นยังผ่านแหล่งท่องเที่ยวอีกที่หนึ่ง คือ วัดถ้ำเขาอีโต้ เป็นการให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ และสัมผัสกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน สำหรับวนพุดอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี

1. ด้านการวางแผน ควรมีการวางแผนบูรณาการด้านบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของหน่วยงานราชการ ชมรมจักรยาน ร้านค้าในพื้นที่ ร่วมกันวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน

การวางแผนในส่วนของการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน คือชมรมจักรยานเขาอีโต้ จะเป็นผู้ให้เช่าบริการจักรยานที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่ใช้ในการท่องเที่ยว มีบริการซ่อมบำรุงรถจักรยานของนักท่องเที่ยวที่นำรถจักรยานส่วนตัวมาใช้แล้วเกิดความเสียหายขณะกำลังปั่นท่องเที่ยว ในเส้นทางวางแผนการส่งเสริมทางการตลาดบริการ จากการมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้วยจักรยาน โดยจัดให้มี การบริการซ่อมฟรี ลดค่าเช่าจักรยานและค่าบริการต่าง ๆ ในช่วงเทศกาลวันหยุด และบริการให้ความรู้เกี่ยวกับจักรยานและความรู้เชิงนิเวศตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

การดูแลผู้มาท่องเที่ยว โดยชมรมจักรยานเขาอีโต้จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาเส้นทาง และการปั่นจักรยานในพื้นที่ป่าเบื้องต้น บริการผู้นำทางเพื่อความปลอดภัย และความสนุกสนาน เพลิดเพลินกับการมาท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า และควบคู่กับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่

การจัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลายเพิ่มเติมจากการมาท่องเที่ยวด้วยจักรยานเพียงอย่างเดียว เช่น การปลูกต้นไม้ การทำฝายชะลอน้ำ กิจกรรมส่องนก และกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวป่าในตอนกลางคืน เป็นต้น

2. ด้านการจัดองค์กร จะต้องมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน มีการบูรณาการร่วมกันจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยผู้ที่รับผิดชอบในพื้นที่คือ วนพุดอุทยานน้ำตกเขาอีโต้เป็นผู้ประสานงานหลัก

จัดให้มีการอบรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานให้เกิดการพัฒนาของคนในองค์กรทั้งบุคลากรจากชมรมจักรยานเขาอีโต้และบุคลากรจากวนพุดอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ เพื่อความตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานให้เกิดเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กรในอนาคต

การสร้างเครือข่ายสถานประกอบการที่อยู่ใกล้เคียงให้เกิดการช่วยเหลือ ด้านอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีการบริหารงานซึ่งอยู่บนความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการนำไปปฏิบัติ ควรนำแผนที่ได้กำหนดไว้มาสร้างเป็นเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรในองค์กรได้เกิดการรับรู้ และนำไปใช้ได้ในทิศทางเดียวกัน โดยมุ่งทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารที่ชัดเจน การบริหารงบประมาณที่สอดคล้องกับผลงานที่ทำที่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดขึ้น ก่อเกิดความถูกต้องและความเชื่อมั่นภายในองค์กร มีการตรวจสอบอุปกรณ์และสำรวจเส้นทางให้อยู่ในสภาพที่ดี พร้อมใช้งานอยู่เสมอ และมีการปรับเปลี่ยนวิธีการให้เกิดความเหมาะสมตามลักษณะพื้นที่และตามฤดูกาล เมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผู้เข้ามาเป็นจำนวนมาก จะต้องมีการประชุมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการดูแลนักท่องเที่ยวที่จะมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและต้องรับรู้การตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการอีกด้วย และควรมีการจัดทำคู่มือแนะนำการท่องเที่ยวเพื่อความสะดวก และความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นมือใหม่หรือนักท่องเที่ยวที่มาครั้งแรก

4. ด้านการควบคุม ควรมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ และนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น มีการตรวจสอบมาตรฐานของอุปกรณ์ที่ให้บริการเป็นประจำ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ โดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับการใช้งานในปัจจุบัน และดูแลอุปกรณ์จากการเสื่อมสภาพ และจัดทำรายงานสรุปการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นรายปี จัดทำสถิติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานให้ดียิ่งขึ้น

สรุปผลจากงานวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าจากการมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานซึ่งประกอบด้วย ความท้าทาย ความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเส้นทางที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม ผลจากการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 กลุ่ม การได้ความรู้เชิงนิเวศและความรู้ด้านสุขภาพจากการมาท่องเที่ยวด้วยจักรยาน ผลจากการเพิ่มขึ้นของคะแนนที่ได้ทำแบบทดสอบในรอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนากระบวนการให้ความรู้ ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยว การได้ส่งเสริมสุขภาพโดยกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพการปั่นเร่งอัตรา การเดินของชีพรให้อยู่ในช่วงการพัฒนาระบบไหลเวียนเลือดและระบบหายใจ และการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนร้านค้าในพื้นที่ โดยจัดเส้นทางให้เข้าถึงแหล่งชุมชนในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์

ต่อกลุ่มคนในพื้นที่จากการมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานของนักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้เป็นการตอบโจทย์ของการมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างสมบูรณ์และได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

อภิปรายผล

ผลจากการสร้างโปรแกรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ประกอบด้วย เส้นทาง กิจกรรมและกระบวนการ

1. ผลจากการวิจัยด้านเส้นทางจักรยาน พบว่า ในพื้นที่วนพุทธอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ มีเส้นทาง Single track, Double track และทางลาดยาง ซึ่งผ่านสถานที่ท่องเที่ยวภายในวนพุทธอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ รวมระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรวมสถานที่ทั้งหมด 11 สถานี ใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 2 ชั่วโมง 08 นาที สำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน และ 12.9 กิโลเมตร เวลา 1 ชั่วโมง 56 นาที สำหรับเส้นทางนักท่องเที่ยวด้วยจักรยานมือใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤชิต ดีพร้อม (2549) พบว่านักจักรยานที่มีประสบการณ์ในการขี่จักรยานเสือภูเขาระหว่าง 1-5 ปี ซึ่งโดยมาก เคยเข้าร่วมการแข่งขันจักรยานเสือภูเขามาแล้ว และมักประกอบกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน โดยส่วนใหญ่ คิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการประกอบกิจกรรมการขี่จักรยานเสือภูเขาแต่ละครั้ง คือ ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง

2. ผลจากการวิจัยด้านความพึงพอใจ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ เฉลี่ยทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 กลุ่ม เป็นผลจากการพัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมตามข้อเสนอแนะของ นักท่องเที่ยวในรอบที่ 1 และ รอบที่ 2 สอดคล้องกับแนวความคิดของไพบุลย์ เจริญพานิช (2539, หน้า 6 - 7) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริการ พิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) การบริการ อย่างเท่าเทียมกัน ที่มีฐานคติว่า ทุกคนเท่าเทียมกัน 2) การให้บริการอย่างรวดเร็ว สนองตอบ ต่อความต้องการของผู้ให้บริการ 3) การให้บริการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และยึดผลประโยชน์ เป็นหลัก 4) การให้บริการอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ

3. ผลจากงานวิจัยด้าน กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การปั่นจักรยานเร่งอัตราการเต้น ของชีพจรอยู่ในช่วงร้อยละ 66 - 79 ของอัตราการเต้นของชีพจรสูงสุด ระยะทาง 1.5 กิโลเมตร พบว่า เป็นกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสม หากนักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับอับดุลรอเซะ แะซะนุ (2550) ได้ศึกษาผลของการฝึกโปรแกรมการขี่จักรยานเสือภูเขา โดยให้ความหนักของการออกกำลังกายอยู่ที่ร้อยละ 60 ของอัตราการเต้นของหัวใจสูงสุด สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที และการฝึกจักรยานเสือภูเขา โดยให้ความหนักของการออกกำลังกายอยู่ที่ ร้อยละ 70 ของอัตราการเต้นของหัวใจสูงสุด สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที ทำให้อัตราการเต้น ของหัวใจขณะพักลดลง และความสามารถในการใช้ออกซิเจนสูงสุดเพิ่มขึ้น

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1. ผลจากการวิจัยด้านพื้นที่และเส้นทางจักรยาน พบว่า เส้นทางที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เกิดจากการสร้างเส้นทางใหม่ และเส้นทางจัดทำไว้เพื่อให้ปั่นจักรยานโดยเฉพาะ จึงเป็นเส้นทางที่ไม่กว้างมากและเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยถึงน้อยที่สุด สอดคล้องกับสุรพล กอมมณี (2554) ได้ศึกษามาตรฐานด้านการท่องเที่ยว พบว่า เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความเป็นธรรมชาติ ไม่สร้างหรือปรับปรุงสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา แต่จะเป็นการรักษา หรือคงไว้ไม่ให้ความเจริญ หรือความก้าวหน้าเข้ามาเป็นสิ่งทำลาย แหล่งธรรมชาติ หากมีการเปลี่ยนแปลงก็เปลี่ยนแปลงที่อิงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามที่สุดหรือไม่มีเลย และสอดคล้องกับภราเดช พยัฆวิเชียร (2537, หน้า 29) พบว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ พยายามให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมน้อยที่สุด และในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดผลของความรู้ ความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและธรรมชาติกับชุมชนท้องถิ่นหรือสังคมที่ตนเองเข้าไปอยู่

2. ผลจากการวิจัยด้านแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศในพื้นที่ พบว่า ในปัจจุบันยังไม่มี การจัดทำขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม แต่เป็นที่น่าสนใจคือพื้นที่เขาอีโต้ มีแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศที่หลากหลาย และมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 ข, หน้า 2-4) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชน ท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism)

3. ผลจากการวิจัยด้านกิจกรรมที่ใช้พื้นที่วนพุทธรูทยานน้ำตกเขาอีโต้ พบว่า การท่องเที่ยวด้วยจักรยานเป็นกิจกรรมที่ใช้ในพื้นที่ และส่วนใหญ่จะถูกดำเนินการโดยชมรมจักรยานเขาอีโต้ ร่วมกับหน่วยงานของจังหวัดปราจีนบุรีและหน่วยงานวนพุทธรูทยานน้ำตกเขาอีโต้จะเป็นผู้ให้การสนับสนุน และให้คำปรึกษาด้านพื้นที่ ชมรมจักรยานเขาอีโต้จะมีบุคลากรที่มีความชำนาญในการปั่นจักรยานในทางป่าหรือเส้นทางภูเขา ซึ่งจะมีกระบวนการในการให้บริการตั้งแต่ ให้คำปรึกษาด้านเทคนิคการปั่นจักรยานเบื้องต้น บริการเช่าจักรยาน ผู้นำเส้นทาง บริการซ่อมจักรยาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤชิต

ดีพร้อม (2549) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า ผู้ประกอบกิจกรรมมีความต้องการให้มีการกำหนดกฎระเบียบ เพื่อควบคุมการใช้เส้นทาง รวมถึงต้องการการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเส้นทางจักรยานอยู่ในระดับอยากให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้น ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ป้องกันผลกระทบต่อน้ำท่วม และป้องกันอันตรายแก่ผู้ใช้จักรยานเสือภูเขา

4. ผลจากการวิจัยด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่จะเห็นว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องไกลตัว เนื่องจากไม่ได้ประโยชน์จากการมาของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ผลเนื่องมาจากเมื่อการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจักรยานเกิดขึ้น ผู้จัดกิจกรรมไม่ได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนเท่าที่ควร จะจัดเฉพาะกิจกรรมจักรยาน ซึ่งแนวความคิดในอนาคตคือเมื่อมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวข้องกับจักรยาน ควรที่จะนำสินค้าจากชุมชน (OTOP) ในท้องถิ่นมาจัดจำหน่ายแก่ผู้มาทำกิจกรรมด้วยซึ่งเป็นการสร้างรายได้แก่ชุมชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับวิจัยของอิศรวิญญู รินโธสง และคณะ (2552) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวอนุรักษ์ชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม การร่วมกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของชุมชน เกิดขึ้นยาก หากไม่มีผู้นำที่เป็นทางการหรือผู้นำยังไม่เห็นถึงความสำคัญ แต่หากหน่วยงานราชการเข้าไปส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังก็อาจจะช่วยให้เกิดการพัฒนาได้

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน สำหรับวนพุดอุทยาน น้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี

1. ผลจากการวิจัยด้านการวางแผน พบว่าควรมีการวางแผนบูรณาการด้านบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน การวางแผนในส่วนของการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน การวางแผนการส่งเสริมทางการตลาดบริการจากการมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน สอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารให้ผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรม การใช้บริการ และเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมาท่องเที่ยว

การวางแผนให้มีกิจกรรมที่หลากหลายเพิ่มเติมจากการมาท่องเที่ยวด้วยจักรยาน เพียงอย่างเดียว เช่น การปลูกต้นไม้ การทำฝายชะลอน้ำ กิจกรรมส่องนก และกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวป่าในตอนกลางคืน เป็นต้น สอดคล้องกับทัศนภรณ์ นาคเขียว (2545) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ ให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และสร้างรายได้กับผู้ประกอบการ สร้างความพึงพอใจต่อชาวบ้านท้องถิ่น

2. ผลจากการวิจัยด้านการจัดองค์กร พบว่า จะต้องมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน มีการบูรณาการร่วมกันจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีผู้รับผิดชอบในพื้นที่คือ วนพughsอุทยานน้ำตกเขาน้ำทิพย์เป็นผู้ประสานงานหลัก มีการจัดอบรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานให้เกิดการพัฒนาของคนในองค์กรทั้งบุคลากรจากชมรมจักรยานเขาน้ำทิพย์และบุคลากรจากวนพughsอุทยานน้ำตกเขาน้ำทิพย์ เพื่อความตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานให้เกิดเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กรในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของเดชา ใต้สูงเนิน (2543) กล่าวว่า บุคลากรนับเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยคัดสรรบุคคลที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความผูกพันกับงาน มีความรับผิดชอบ ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ มีความจริงใจซื่อสัตย์ และที่สำคัญสามารถทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ

การสร้างเครือข่ายสถานประกอบการที่ใกล้เคียงให้เกิดการช่วยเหลือ ด้านอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารงานซึ่งอยู่บนความมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความรู้และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับญาณิศา บุญจิตร (2553) ที่ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพองค์กรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์การ และสอดคล้องกับสมยศ นาวิก (2547) ที่ได้รายงานไว้ว่า เมื่อบุคคลต่าง ๆ ทำงานร่วมกัน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง พวกเขาอาจจะมีการแบ่งกันทำและสำเร็จตามเป้าหมายโดยใช้ความพยายามน้อยกว่าในกรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งต้องทำงานเพื่อความสำเร็จในเป้าหมายโดยลำพัง

3. ผลจากการวิจัยด้านการนำไปใช้ พบว่า ควรนำแผนที่ได้กำหนดไว้มาสร้างเป็นเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรในองค์กรได้เกิดการรับรู้ และนำไปใช้ในทิศทางเดียวกัน โดยมุ่งทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารที่ชัดเจน มีการบริหารงบประมาณที่สอดคล้องกับผลงานที่ทำที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดขึ้น มีการตรวจสอบอุปกรณ์และสำรวจเส้นทางให้อยู่ในสภาพที่ดี พร้อมใช้งาน อยู่เสมอ และมีการปรับเปลี่ยน วิธีการให้เกิดความเหมาะสมตามลักษณะพื้นที่และตามฤดูกาล สอดคล้องกับการวิจัยของภาควิชา รัตนโรจนากุล (2554) พบว่า ยุทธศาสตร์การดูแลวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ การควบคุมมาตรฐานการแบ่งกลุ่มผู้ใช้ และความปลอดภัย การตรวจสอบและซ่อมแซมเส้นทาง (Route map) การสร้างเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อความปลอดภัย (Net work) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีของผู้นำเส้นทาง อุปกรณ์และผู้ให้บริการ การสร้างเส้นทางเพิ่มที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อธรรมชาติในระบบนิเวศ และปรับปรุงสภาพการใช้เครื่องมือให้เหมาะสมตามสภาพภูมิอากาศ

ควรมีการจัดทำคู่มือแนะนำการท่องเที่ยวเพื่อความสะดวก และความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นมือใหม่หรือนักท่องเที่ยวที่มาครั้งแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของไพลินพันธ์ สร้อยจตุรนต์ (2538 อ้างถึงใน ทัดดาว บุญปัญญาโรจน์, 2545) พบว่า ในเรื่องการจัดทำคู่มือแนะนำเชิงนิเวศในขณะเดินทางท่องเที่ยว จะทำให้รู้วิธีการท่องเที่ยวที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมมากกว่าไม่มีคู่มือแนะนำ

4. ผลจากการวิจัยด้านการควบคุม พบว่า การควบคุมต้องเป็นไปตามแผนที่วางไว้ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ และนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น มีการตรวจสอบมาตรฐานของอุปกรณ์ที่ให้บริการเป็นประจำ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ โดยการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับการใช้งานในปัจจุบัน และดูแลการเสื่อมสภาพของอุปกรณ์ที่ใช้ และจัดทำรายงานสรุปการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นรายปีและสถิติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549, หน้า 10-11) กล่าวว่า องค์การที่ดีที่สุดจะทำงานด้วยการใช้วิธีการประเมินหลายวิธีในการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบความก้าวหน้าของงานกับประสิทธิภาพว่าเกิดความประหยัดงบประมาณ ทรัพยากร ประหยัดเวลา รวดเร็ว และมีคุณภาพ จนกระทั่งได้ผลผลิตที่ดีรวมถึงความมีประสิทธิภาพการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ และมีการติดตามผลอย่างเป็นระบบ มีความน่าเชื่อถือ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวด้วยจักรยานมีลักษณะ 2 ประเภท คือนักท่องเที่ยวด้วยจักรยานมือใหม่ และนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานที่ปั่นประจำ จึงควรจัดทำคู่มือเพื่อแจกสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานมือใหม่ หรือนักท่องเที่ยวที่มาครั้งแรก เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ศึกษาข้อมูลการปั่นจักรยานเบื้องต้นด้วยตนเอง และเพื่อความปลอดภัยในการปั่นจักรยานในพื้นที่

2. จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในหน่วยงานวนพืชมอุทยานน้ำตกเขาค้อได้ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ จึงต้องมีการร่วมบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแบ่งหน้าที่ตามลักษณะความชำนาญการ และเตรียมบุคลากรผู้นำเส้นทางหรือวิทยากรให้เข้าใจถึงการดำเนินงาน เพื่อปฏิบัติงานได้ถูกต้องและสอดคล้องกัน

3. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปได้ยาก จึงต้องประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้นำชุมชน เพื่อความเข้าใจตรงกัน และวางแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำกิจกรรมในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาหรือเพิ่มเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เพื่อเป็นการเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวและสามารถจัดตั้งเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวของจังหวัด และระดับประเทศต่อไป
2. ควรมีการศึกษาด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
3. กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ควรมีการจับชีพจรจากจุดเริ่มต้นและสุดสิ้นสุดเพื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยและประเมินผลด้านสุขภาพ
4. การนำแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานฯ ไปใช้ในสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยการปรับปรุงให้สอดคล้องกับพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน